

Διδακτικό Σενάριο: « Έλα στη θέση μου »

Έλενα Ανδρέου

Το διδακτικό σενάριο «Έλα στη θέση μου» έχει σκοπό οι μαθητές να μπουν στον πολυδιάστατο ρόλο του μαέστρου και να βιώσουν την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία με την ομάδα τους, να αναστοχαστούν για την εξουσία που ασκεί ο μαέστρος στην ορχήστρα και να μεταφέρουν τις αξίες και τις δεξιότητες του ρόλου αυτού στην καθημερινή τους ζωή. Αξιοποιούνται βιωματικές τεχνικές διδασκαλίας. Περιέχεται πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό και φύλλα εργασίας με δραστηριότητες διαβαθμισμένης δυσκολίας, οι οποίες μπορούν να προσαρμοστούν στις ανάγκες της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

ΜΕΡΟΣ 1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος: Έλα στη θέση μου

Διάρκεια: 6-8 διδακτικές ώρες

Τάξη: Ε-ΣΤ Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο

Γνωστικό Αντικείμενο: Μουσική Αγωγή

Θεματική ενότητα: Μαέστρος (Maestro/a)- Διευθυντής Ορχήστρας - Συμφωνική Ορχήστρα

Λέξεις κλειδιά: Μαέστρος, ορχήστρα, παρτιτούρα, μπαγκέτα, ύφος, έκφραση, ερμηνεία, ρυθμός, παλμός, επικοινωνία, αλληλεπίδραση

Προσπαιτούμενες γνώσεις:

Δεν απαιτούνται. Οι δραστηριότητες προσαρμόζονται στο επίπεδο των μαθητών. Το σενάριο λειτουργεί και επαναληπτικά για τις ήδη κατακτημένες μουσικές εμπειρίες τους. Για την ερευνητική δραστηριότητα (εννοιολογικό χάρτη, παρουσίαση) θα πρέπει να είναι σε θέση να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο με τη βοήθεια των μηχανών αναζήτησης και των ψηφιακών αποθετηρίων (google.com, youtube.com, “Φωτόδεντρο”, κτλ.) αξιοποιώντας τις λέξεις κλειδιά του μαθήματος. Για τις σπαζοκεφαλιές θα πρέπει να γνωρίζουν τα εργαλεία της ψηφιακής πλατφόρμας e-me.

Σύνδεση με τα Προγράμματα Σπουδών

Το σενάριο συμπληρώνει τη στοχοθεσία των ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ σχετικά με το ρόλο και τις δεξιότητες του μαέστρου. Διαβαθμισμένες δραστηριότητες “διεύθυνσης” υπάρχουν στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και πιο εξειδικευμένα στα Προγράμματα Σπουδών των Μουσικών Σχολείων. Στο μάθημα των Μουσικών Συνόλων που οι γνωστικές και δεξιότητες απαιτήσεις είναι αυξημένες μπορεί να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και η στοχοθεσία των επιμέρους μουσικών γνωστικών αντικειμένων που υπάρχουν στο Πρόγραμμα Σπουδών των Μουσικών Σχολείων. Επίσης, η έννοια του μαέστρου συνδέεται με τις διαθεματικές έννοιες αλληλεπίδραση, επικοινωνία, συμβολισμός, περιοδικότητα, συνεργασία και ήχος που προτείνονται στο ΔΕΠΠΣ της Μουσικής.

Πιθανές δυσκολίες, παρανοήσεις εννοιών

Ο εκπαιδευτικός έχει διαπιστώσει ότι οι μαθητές σπάνια έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ζωντανές παραστάσεις με επαγγελματία μαέστρο και να προβληματιστούν σχετικά με το τι ακριβώς αυτός επιτελεί. Επιπλέον, διαφαίνεται ότι ο ρόλος του μαέστρου είναι παρεξηγημένος και θεωρείται υποδεέστερος των άλλων μουσικών. Είναι αυτό μια αλήθεια ή μήπως ισχύει το ακριβώς αντίθετο; *Μπορούμε να ανακαλύψουμε ποιες γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αντιλήψεις πρέπει έχει ένας δημιουργικός και αναγνωρισμένος μαέστρος και ποιες από αυτές είναι σημαντικές στην καθημερινή μας ζωή;*

Σκοπός σεναρίου

Σκοπός είναι οι μαθητές μέσα από τον πολυδιάστατο ρόλο του μαέστρου, να βιώσουν την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία με την ομάδα τους, να προβληματιστούν για την εξουσία που ασκεί ο μαέστρος στην ορχήστρα και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις δεξιότητες του ρόλου αυτού στην καθημερινή τους ζωή.

Ανάπτυξη Γνωστικών Δεξιοτήτων

Οι μαθητές μέσα από τη συμμετοχή τους στο σενάριο:

- θα αντιληφθούν τον πολύπλοκο και σημαντικό του ρόλο του μαέστρου μέσα στην ορχήστρα,
- θα περιγράψουν δεξιότητες και αξίες που έχει ένας δημιουργικός μαέστρος και θα τις συνδέουν με την πραγματική τους ζωή,
- θα αναγνωρίζουν διαφορετικές εποχές και στυλ διεύθυνσης ορχήστρας,
- θα χρησιμοποιούν την κατάλληλη μουσική ορολογία,
- θα κατατάξουν τα μουσικά όργανα σε οικογένειες και θα τα τοποθετούν στην ανάλογη θέση μέσα στη συμφωνική ορχήστρα,
- θα απεικονίζουν με κινήσεις και γραφικά τα χαρακτηριστικά του ήχου,
- θα αναπτύξουν ενεργητική ακρόαση μέσα από την παρατήρηση, τη σύγκριση και την ανάλυση των οπτικοακουστικών αποσπασμάτων και
- θα αναπτύξουν κριτήρια αναζήτησης και επεξεργασίας των πληροφοριών που αξιοποιούν κάθε φορά από το διαδίκτυο.

Ανάπτυξη Μουσικών Δεξιοτήτων

Οι μαθητές θα διευθύνουν:

- κρατώντας τον παλμό και το ρυθμό μια μελωδίας ή ενός μουσικού έργου,
- συντονίζοντας το δεξί και το αριστερό χέρι,
- συνδυάζοντας το ρυθμό με άλλες εκφραστικές, δυναμικές και ερμηνευτικές υποδείξεις (staccato, legato, κορώνες, παύσεις, αναπνοές, δυναμική f/p κτλ.)
- μετρώντας τα απλά και σύνθετα μέτρα με άνεση και αυτοπεποίθηση,
- διαβάζοντας ρυθμικά και μελωδικά μια παρτιτούρα (γραφική, πολυφωνική κτλ)
- επιλέγοντας το ύφος και το στυλ διεύθυνσης που τους εκφράζει και
- επικοινωνώντας με κώδικες λεκτικούς και μη λεκτικούς με την ομάδα τους.

Ανάπτυξη Κοινωνικών, επικοινωνιακών, συναισθηματικών, μεταγνωστικών δεξιοτήτων

Οι μαθητές μέσα από τη συμμετοχή τους στο σενάριο:

- θα αμβλύνουν στερεότυπα σχετικά με το επάγγελμα του μαέστρου,
- θα αναπτύξουν νέες στάσεις και αντιλήψεις για τον κοινωνικό ρόλο ενός μαέστρου,
- θα ανακαλύψουν τις δεξιότητες που διαθέτουν, θα συνειδητοποιήσουν τι θέλουν να βελτιώσουν αλλά και τι τους αρέσει στον εαυτό τους,
- θα στέκονται κριτικά απέναντι στη δύναμη/εξουσία του μαέστρου/ηγέτη πάνω στην ομάδα και θα αιτιολογούν την άποψή τους με επιχειρήματα,
- θα αναπτύξουν δεσμούς εμπιστοσύνης μεταξύ τους,
- θα εξοικειωθούν με την ανάπτυξη επιχειρηματολογίας και τεκμηρίωσης των απόψεών τους,
- θα διασκεδάσουν και να εκφραστούν ελεύθερα χωρίς το φόβο του λάθους ανακαλύπτοντας το προσωπικό τους ύφος με χιούμορ.

Οργάνωση διδασκαλίας

Επιλέχθηκε η διδακτική μέθοδος της επεξεργασίας εννοιών και εμπλουτίζεται με βιωματικές τεχνικές διδασκαλίας όπως: καταιγισμός ιδεών, ανοικτές ερωτήσεις, συζήτηση, προβολή video, παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση, εννοιολογικός χάρτης, αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση, σπαζοκεφαλιές έτσι ώστε οι μαθητές να έχουν ενεργητικό ρόλο κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Επειδή η βιωματική επαφή με έναν μαέστρο δεν είναι πάντα εφικτή αξιοποιήθηκε το video από την ιστοσελίδα του youtube.com ως αφόρμηση αλλά και ως υλικό εξάσκησης και αξιολόγησης της νέας γνώσης. Τα video επιλέχθηκαν για να αναπτύξουν πολύπλευρα τις γνωστικές, εκφραστικές/συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών. Ταυτόχρονα μέσω της παρατήρησης, της σύγκρισης και της ανάλυσης των οπτικοακουστικών αποσπασμάτων καλλιεργείται η κριτική τους σκέψη. Οι περισσότερες δραστηριότητες προσαρμόζονται σε όλες τις ηλικίες και τα γνωστικά επίπεδα καθώς και στις ανάγκες της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει τη διάρκεια προβολής του κάθε video και καθοδηγεί τους μαθητές μέσω ερωτήσεων ή φύλλων εργασίας. Για τις τάξεις του δημοτικού προτείνονται video με κινούμενα σχέδια και αστείο περιεχόμενο που ενεργοποιούν θετικά το συναίσθημα και αφήνουν περιθώριο παιχνιδιού και δημιουργικής φαντασίας. Επίσης μπορούν να αξιοποιηθούν video από παραστάσεις του μουσικού σχολείου.

Φάση Α': Προετοιμασία-Προβληματοποίηση: (1ο Φύλλο εργασίας: "Τι δείχνουν τα χέρια μας;")

Ο εκπαιδευτικός με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών παρουσιάζει φωτογραφίες με κινήσεις χεριών. Τι δείχνουν; Ποια από αυτά είναι του μαέστρου και γιατί; Τι κάνει; Γιατί; Πότε; Πού; Πώς; Τους ζητά να αναφέρουν εμπειρίες και σκέψεις σχετικές με την έννοια αυτή. Για την πρώτη επαφή με το ρόλο του μαέστρου αξιοποιείται χιουμοριστικό βίντεο και παιγνιώδης δραστηριότητα για να αλληλεπιδράσουν οι μαθητές αυθόρμητα,

να μιμηθούν το ρόλο και να περιγράψουν τι κατάλαβαν ότι συμβαίνει. Σχολιάζουν το σκίτσο “Καρικατούρες του Γκέραρντ Χόφνουνγκ” (βιβλίο μουσικής ΣΤ΄ κεφ.21 σελ. 64) και απαντούν σε ανοιχτές ερωτήσεις: *Τι νομίζουν ότι κάνει ο μάεστρος; Γιατί χρειάζεται στην ορχήστρα; Πότε και πώς κουνάει τα χέρια του; Τι κρατάει και γιατί; κ.τ.λ.* Σε ηλικίες που έχουν ήδη διδαχθεί την έννοια δίνεται ένα οπτικοακουστικό ερέθισμα και ανακαλούν τι θυμούνται και τι νέο θα ήθελαν να μάθουν για το ρόλο αυτό. Αξιοποιούνται ανοιχτές καθοδηγούμενες ερωτήσεις για να προκαλέσουν τη φαντασία και την περιέργειά τους π.χ. *Έχεις σκεφτεί ποτέ τον εαυτό σου στη θέση του μάεστρου; Ποιες γνώσεις και δεξιότητες πρέπει να έχεις; Τι ακριβώς θα έκανες; Δύσκολος ρόλος ή εύκολος; Σε αφορά; κτλ.*

Φάση Β΄: Επαφή με Δεδομένα και Επεξεργασία: (2ο Φύλλο Εργασίας: “Όλοι μάεστροι...όλοι διαφορετικοί!”)

Ο εκπαιδευτικός προσαρμόζει τις ερωτήσεις και τις μουσικές δραστηριότητες στις γνωστικές και κιναισθητικές δεξιότητες των εκπαιδευόμενων. Ξεκινά δίνοντας τον ορισμό της λέξης *maestro/a* και τον αντίστοιχο στα ελληνικά: διευθυντής ορχήστρας, αρχιμουσικός. Παράλληλα εμπλουτίζει τη διδασκαλία με τις προσωπικές εμπειρίες των μαθητών, τις δικές του και συνοδεύει με επιλεγμένο εποπτικό υλικό (φωτογραφίες, video). Ο προβληματισμός μέσω της τεχνικής των ανοικτών ερωτήσεων βοηθάει την σε βάθος ανάπτυξη του θέματος π.χ. *Τι είναι πιο χρήσιμο στο μάεστρο τα χέρια ή τα αυτιά; Τι ακριβώς δείχνει στην ορχήστρα; Ποια στοιχεία της μουσικής μπορεί να διευθύνει; Είναι σημαντικός και γιατί; Τι συμβουλές δίνει; Αν τον αντικαταστήσουν με έναν άλλο μάεστρο την ώρα της συναυλία τι θα συμβεί; Σε ποια είδη μουσικής απαιτείται η συμμετοχή μάεστρου; Στη φάση αυτή επιχειρείται η επανεξέταση παγιωμένων στάσεων και αντιλήψεων με αφορμή συνεντεύξεις από γυναίκες μάεστρους και video από αντισυμβατικούς μάεστρους. Για την ιστορική αναδρομή επιλέγεται ένα παιχνίδι δραματοποίησης για να μελετηθεί κριτικά η αισθητική και η μουσική κάθε εποχής. Κατά τη διάρκεια των μουσικών ακροάσεων οι μαθητές συμπληρώνουν ερωτηματολόγιο αξιολόγησης.*

Φάση Γ΄ : Ανατροφοδότηση, Συμπεράσματα και Εφαρμογή/Εξάσκηση (3ο Φύλλο Εργασίας: “Έλα στη θέση μου”)

Οι εκπαιδευόμενοι έρχονται σε επαφή με το βιωματικό μέρος του ρόλου του μάεστρου καλλιεργώντας επιμέρους μουσικές δεξιότητες ανάλογες της ηλικίας και της εμπειρίας τους. Συγκεκριμένα: α) για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο αξιοποιούνται οι ενδεικτικές δραστηριότητες που περιέχει η ενότητα του 1ου οργανωτή: *“Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της μουσικής”* του Α.Π.Σ. β) για το Μουσικό Σχολείο αξιοποιούνται οι διδακτικοί στόχοι των επιμέρους μουσικών μαθημάτων του Προγράμματος Σπουδών (θεωρία, αρμονία, μουσικά σύνολα, οργανογνωσία κτλ). Εφαρμόζουν όσα έμαθαν διευθύνοντας την ομάδα τους. Περιγράφουν την εμπειρία τους και το συναίσθημά τους και συμπληρώνουν φυλλάδιο αυτοαξιολόγησης. Ακολουθούν ανοιχτές ερωτήσεις π.χ. *Η εμπειρία στη διεύθυνση άλλαξε την αρχική σου άποψη για το ρόλο του μάεστρου; Τη επόμενη φορά θα προσέξεις περισσότερο το μάεστρο σε μια συναυλία και τι ακριβώς θα παρατηρήσουν; Οι μικρότερες ηλικίες διευθύνουν ένα*

διδαγμένο μουσικό έργο το οποίο γνωρίζουν καλά. Ενθαρρύνονται να ανακαλύψουν το δικό τους προσωπικό ύφος και να το διασκεδάσουν διευθύνοντας. Ενδεικτικά video:

1. [What Conductors Are Really Doing | WIRED](#)
2. [What a conductor actually does on stage](#)
3. [How to Conduct an Orchestra](#)
4. [Britten's Guide to the Orchestra by Christos Papageorgiou](#)
5. [In rehearsal: Simon Rattle conducts 6 Berlin school orchestras](#)

Φάση Δ': Αξιολόγηση/ Ανακεφαλαίωση (4ο Φύλλο Εργασίας: "Η ζωή θέλει μαεστρία...")

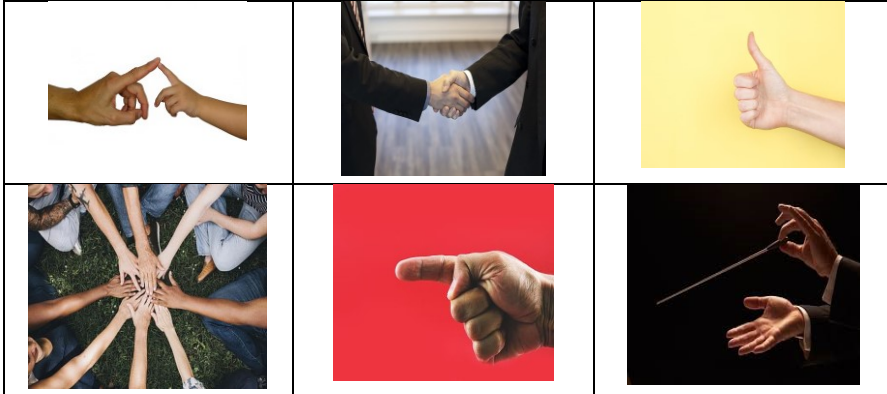
Οι μαθητές παρατηρούν φωτογραφίες και αναζητούν τη σύνδεση του ρόλου του μαέστρου ως αρχηγού με την πραγματική ζωή. Απαντούν σε ανοιχτά ερωτήματα π.χ. *Τι καινούργιο έμαθαν; Τι σας έκανε εντύπωση; Τι είχε ενδιαφέρον; Τι θα θυμάστε έντονα; Που θα σας φανούν χρήσιμα όσα μάθατε για το ρόλο του μαέστρου;* Στη φάση αυτή μπορούν να παρακολουθήσουν σκηνές ή ολόκληρη την ταινία “Whiplash” (2014), [Χωρίς Μέτρο - Βικιπαίδεια](#) και να συζητήσουν ποια είναι τα όρια ενός μαέστρου όταν επιτελεί το έργο τους. Με τις ομαδικές δραστηριότητες (εννοιολογικός χάρτης-παρουσίαση) κάνουν μια ανακεφαλαίωση όσων έμαθαν και βίωσαν στο μάθημα. Μελετούν κριτικά τις πληροφορίες των προτεινόμενων ιστοσελίδων. Σχολιάζουν και επαναπροσδιορίζουν στάσεις και αντιλήψεις για τον κοινωνικό ρόλο του μαέστρου. Με τις λέξεις κλειδιά του μαθήματος και τα εργαλεία του e-me δημιουργούν σταυρόλεξα και σπαζοκεφαλιές. Τέλος, αν υπάρχει δυνατότητα (μουσικά σύνολα) αναλαμβάνουν την προετοιμασία μιας συναυλίας. *Ποιος θα είναι ο μαέστρος;*

Φύλλα εργασίας: “Έλα στη θέση μου”

Α' Φάση: Προβληματοποίηση

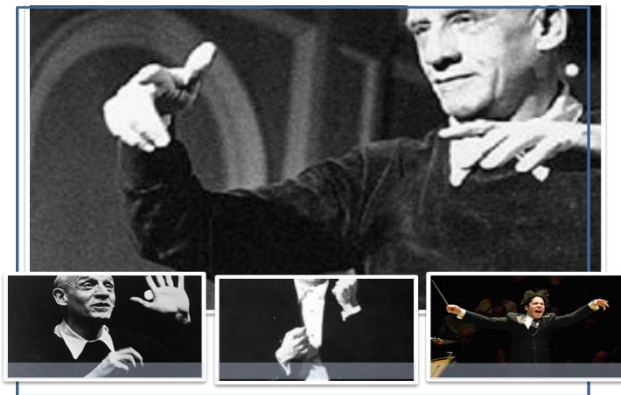
1ο Φύλλο εργασίας: “Τι δείχνουν τα χέρια μας;”

1α) “**Συμβολισμοί-Νοήματα**”: Παρατηρείς προσεκτικά τα χέρια στις φωτογραφίες. Τι νομίζεις ότι δείχνουν και γιατί; Μπορείς να βρεις ποια είναι τα χέρια του μαέστρου;

1β) Παρατηρείς τα χέρια του μαέστρου στις παρακάτω φωτογραφίες. Τι δείχνουν; Τι είδος μουσικής φαντάζεσαι ότι διευθύνουν; Τι όργανα; Τι είδος ορχήστρας; Γιατί;

Τι παρατηρείς;

1γ) “**Έλα να διευθύνεις**” (παιγνιώδη δράση για όλες τις ηλικίες). Παρακολουθείς το video [Conduct Us](#) και ελεύθερα παίζεις τον ίδιο ρόλο με την ομάδα σου. Τι ακριβώς συμβαίνει στην ορχήστρα όταν αλλάζει ο μαέστρος;

Β' Φάση: Επαφή με Δεδομένα και Επεξεργασία **2ο Φύλλο Εργασίας: “Όλοι μαέστροι όλοι... διαφορετικοί!”**

2α) Έχεις παρακολουθήσει μαέστρο να διευθύνει; Πού; Πότε; Σου άρεσε; Γνωρίζεις μαέστρους και ποιοι είναι; Σε ποιες ορχήστρες; Συζήτησε με την ομάδα σου και ανακοίνωσε τις απαντήσεις σας στην τάξη. Αν δε γνωρίζεις κανέναν κάνε λίγο υπομονή και μέχρι το τέλος του μαθήματος θα γνωρίζεις πολλούς και σημαντικούς!

2β) **Ανδρικός ή γυναικείος ρόλος;** Διάβασε τις συνεντεύξεις της μαέστρου Καρίνας Κανελλάκη [Καρίνα Κανελλάκης - Η πρώτη γυναίκα μαέστρος που “κέρδισε” την Ευρώπη](#) και της μαέστρου Ζωής Ζενιώδη [Η πολυτάλαντη μαέστρος Ζωή Ζενιώδη σε δύο project](#). Τι προβλήματα αντιμετωπίζουν στη θέση αυτή; τεκμηρίωσε την άποψή σου με επιχειρήματα.

2γ) Επιλέγεις και παρακολουθείς τουλάχιστον 2 από τα παρακάτω video. Μπορείς να προτείνεις και δικά σου video με αγαπημένους σου μαέστρους και να τα παρουσιάσεις στην τάξη. Τέλος, συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο για κάθε μαέστρο. Ποιος σου έκανε περισσότερο εντύπωση ; Ποιος μαέστρος θα ήθελες να σε διευθύνει; και γιατί;

- **“Δημήτρης Μητρόπουλος”:** [Dimitri Mitropoulos conducts New York Philharmonic in rehearsal and concert.flv](#). Τι συμβουλές νομίζεις ότι δίνει ένας μαέστρος κατά τη διάρκεια μιας πρόβας; Με ποιο τρόπο καθοδηγεί τους μουσικούς; Παρακολούθησε το βίντεο, σχολίασε και ανακοίνωσε τις απαντήσεις στην τάξη.
- **“Joseph Olefirowicz”:** [The dancing \(and singing\) conductor #2](#) [Candide - What the orchestra sees or „The dancing conductor”](#). Παρατήρησε τα βίντεο και σύγκρινε τις κινήσεις του μαέστρου ως προς το ρυθμό, την ένταση και το ύφος της μουσικής. Τι ακριβώς δείχνει ο μαέστρος στους μουσικούς; Με ποιον τρόπο; Ταίριαζει το ύφος του με τη μουσική;
- **“Juan D’ Arienzo”:**[Juan D’Arienzo "El rey del compás" y su orquesta típica interpreta el tango Loca](#). Τι είδος μουσικής είναι; Τι όργανα έχει η ορχήστρα; Τι διαφορετικό παρατηρείς στο μαέστρο;
- **“Leonard Bernstein”:** [Haydn Symphony No 88 4th Leonard Bernstein](#). Μπορείς να διευθύνεις με τα μάτια; Παρακολούθησε το video. Σχολίασε τι σου έκανε εντύπωση και προσπάθησε να κάνεις το ίδιο με την ομάδα σου. Είναι εύκολο;
- **“Οι Μαΐστορες της Ψαλτικής Τέχνης”:** [Αναστάσεως ημέρα-Οι Μαΐστορες της Ψαλτικής Τέχνης](#). Τι συμβαίνει εδώ; Τι είδος μουσικής είναι; Τι σου έκανε εντύπωση;
- **“Όλοι σπουδαίοι...όλοι διαφορετικοί”.** [Mahler enthusiasm](#). Παρατήρησε τις διαφορές τους. Ποιος σου άρεσε περισσότερο;
- **“Όλοι συνθέτες...όλοι μαέστροι”:** [Σταύρος Ξαργάκος - Συναυλία καλοκαίρι 1967 - Κόκοτας](#), [Ο ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΕΙ ΜΠΡΑΜΣ](#), Μίκης Θεοδωράκης [‡ ΤΟ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ - 1977](#)

Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης
Παρατήρησε και συμπλήρωσε με X το αντίστοιχο πεδίο

Ο Μαέστρος:	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
καθοδήγησε σωστά την ορχήστρα στις ρυθμικές αλλαγές;					
υπέδειξε την ένταση της μουσικής με κατάλληλες κινήσεις ;					
ταίριαζε το ύφος του με το ύφος του μουσικού έργου;					
κατόρθωσε να σε εμπνεύσσει;					
διευθύνουν όλοι οι μαέστροι με τον ίδιο τρόπο;					
παρακολούθησες με προσοχή;					
σου άρεσαν τα παραδείγματα;					

Γ' Φάση: Εφαρμογή/Εξάσκηση

(συμπληρωματικά σύνδεση και αξιοποίηση των δραστηριοτήτων ανάπτυξης μουσικών δεξιοτήτων των ΑΠΣ και ΠΣ μουσικής)

3ο Φύλλο Εργασίας: “Έλα στη θέση μου“

3α) Επιλέγεις το μουσικό απόσπασμα που σου αρέσει και γνωρίζεις καλά. Προσπάθησε να ακολουθήσεις τον παλμό και το ρυθμό με όλο σου το σώμα. Στη συνέχεια προσπάθησε να δείξεις το ένταση και την έκφραση της μουσικής με ελεύθερες κινήσεις των χεριών σου. Ποια στοιχεία της μουσικής μπορείς εύκολα να διευθύνεις; Ποια σε δυσκολεύουν και γιατί; Καταθέτεις την εμπειρία σου στην ομάδα.

3β) Και λίγη φαντασία! Ο πίνακας του ζωγράφου Πάουλ Κλέε (1879-1940) κρύβει ήχους, ηχοτοπία και ηχοχρώματα. Μπορείς να τους ακούσεις; Να τους διευθύνεις; Δοκίμασε με την ομάδα σου. Συγκρίνετε το αποτέλεσμα κάθε ομάδας. Δημιούργησε ένα δικό σου πίνακα με ήχους.

3γ) Παρατήρησε την μπαγκέτα του μαέστρου και κύκλωσε το σωστό μουσικό μέτρο (4/4, 3/4, 2/4, 7/8, 5/4) στη συνέχεια ζωγράπισε τις κινήσεις αυτές. Τώρα μπορείς να τις επαναλάβεις με τη δική σου μπαγκέτα;

--	--	--

3δ) “Αβάντι Μαέστρο!” Τι λες μπορείς να γίνεις μαέστρος; Διευθύνεις την ομάδα σου ή το μουσικό σύνολο της τάξης σου. Τι πρέπει να τους δείξεις; Πώς θα μετρήσεις το ρυθμό; Πώς θα δείξεις τη δυναμική; Την έκφραση; Με ποιο χέρι; Πού πρέπει να σταθείς εσύ; Πώς πρέπει να τοποθετήσεις τα μουσικά όργανα; γιατί; Τι θεωρείς σημαντικό; Ποια τα εργαλεία σου; Πώς νιώθεις; Είναι εύκολο ή δύσκολο; Καλή επιτυχία!

Για να θυμηθείς τα όργανα της ορχήστρας και τις οικογένειές τους μπορείς να παρακολουθήσεις το video [Britten's Guide to the Orchestra by Christos Papageorgiou](#)

3ε)“Μαέστρος μιας άλλης εποχής!” Και τώρα λίγο ιστορία. Αλήθεια, τι γινόταν παλιότερα; Φαντάσου να είσαι μαέστρος ή μουσικός μιας άλλης εποχής: Σε ποιον αιώνα βρίσκεσαι; Τι ρούχα φοράς, τι μουσική ακούς, πώς διευθύνεις; Τι όργανο παίζεις; Που δίνεις συναυλίες;

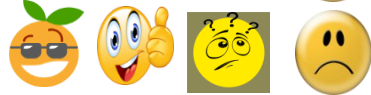
Για βοήθεια συμβουλευσου το λήμμα “διεύθυνση ορχήστρας” - Βικιπαίδεια και για την αντίστοιχη μουσική επένδυση το youtube. Μπορείς επίσης να παρακολουθήσεις το video [How to Conduct an Orchestra](#) (από 1:29 ως 2:25). Δραματοποιείς με φαντασία και χιούμορ. Καλή επιτυχία!

Ερωτηματολόγιο Αυτοαξιολόγησης

1. Πώς ένιωσες όταν έγινες εσύ ο μαέστρος και γιατί;

2. Πώς ήταν η επικοινωνία με την ομάδα σου;

3. Γράψε ένα συναίσθημα

4. Τι καινούργιο έμαθες;

5. Τι ήταν εύκολο;

6. Τι σε δυσκόλεψε περισσότερο;

7. Έχεις και μια δεύτερη ευκαιρία: Τι θα ήθελες να βελτιώσεις; Να αλλάξεις; Να αποφύγεις;

8. Άλλο

Δ' Φάση: Ανακεφαλαίωση/Αξιολόγηση
4ο Φύλλο Εργασίας: "Η ζωή θέλει μαεστρία..."

4α) Παρατηρείς τις φωτογραφίες. Πόσους “μαέστρους” βλέπεις; Εσύ νιώθεις λίγο “μαέστρος” στη ζωή σου; Πότε συμβαίνει αυτό; Πώς το καταλαβαίνεις; Σου αρέσει; Πόση εξουσία έχει ένας “μαέστρος” πάνω στην ομάδα του; Υπάρχουν όρια; Έχεις εμπειρία από κακούς “μαέστρους-αρχηγούς”; Παρουσίασε τις απόψεις σου στην τάξη. (Οι μαθητές λυκείου μπορούν να παρακολουθήσουν την ταινία “Whiplash (2014)” [Χωρίς Μέτρο - Βικιπαίδεια](#)).

Μελετήστε το οπτικοακουστικό υλικό και στη συνέχεια κάθε ομάδα επιλέγει από ένα μαέστρο και μια δραστηριότητα:

- Δημήτρη Μητρόπουλου (1896-1960), [apo5 dieythintis orxistras](#), [Μοναδικός! Γιατί: Τι, που, πότε](#)
- Λεωνίδα Καβάκου, [ΟΜΜΑ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ: ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, 2018 Λ. ΚΑΒΑΚΟΣ, Συνέντευξη Μέρος 2.](#)
- Διονύση Γραμμένου, [Ο Διονύσης Γραμμένος είναι μόλις 32 χρονών και έχει διευθύνει σπουδαίες ορχήστρες σε όλο τον κόσμο](#)
- Χοσέ Αμπρέου (1939-2018), [Χοσέ Αντόνιο Αμπρέου: Η μουσική επανάσταση του El Sistema](#)
- Juan D' Arienzo (1900-1976), [Ένα ξεχασμένο βίντεο με τον μαέστρο που καθοδηγεί την ορχήστρα χορεύοντας εντυπωσιακά. Ο καλλιτέχνης που πείραξε το ταγκό και το έκανε ερωτικό χορό για να κερδίσει τη νεολαία που βαριόταν τον νογελικό ρυθμό \(βίντεο\)](#)

4β) “Εννοιολογικός χάρτης”. Κατασκευάστε έναν πολυτροπικό εννοιολογικό χάρτη (εικόνες, κείμενο, ήχο κτλ.) συμπληρώνοντας όλες τις πληροφορίες που θεωρείτε σημαντικές για το μαέστρο που επιλέξατε. Παρουσιάστε στην τάξη και συγκρίνετε τις απόψεις σας για το ρόλο του μαέστρου, τη σχέση τους με τη μουσική και την προσφορά τους στην κοινωνία. Με ποιες απόψεις συμφωνείτε; Ποιες θεωρείτε σημαντικές για τη δική σας κοινωνία και τη προσωπική σας ζωή; **Οδηγίες κατασκευής:** Ο εννοιολογικός χάρτης πρέπει να περιέχει τουλάχιστον 1 εικόνα, 1 βίντεο, 3 κόμβους και συνδέσμους. Αφού ολοκληρώσετε τον εννοιολογικό χάρτη θα τον αποθηκεύσετε με το όνομα της ομάδας σας στο φάκελο μαθήματος. Πρόγραμμα <https://cmap.ihmc.us>

4γ) “Αναστοχασμός”: “Μπορεί ένα μαέστρος να αλλάξει τον κόσμο;” Σκεφτείτε την απάντηση και αν θέλετε βοήθεια μπορείτε να παρακολουθήσετε το ντοκιμαντέρ [EL SISTEMA - ΣΩΖΟΝΤΑΣ ΖΩΕΣ](#). Τι σας έκανε εντύπωση και γιατί; Θα ήθελες να ανήκεις σε μια τέτοια ορχήστρα; Γιατί ναι; Γιατί όχι; Συζητήστε στην τάξη.

4δ) Σταυρόλεξο: Με τις λέξεις κλειδιά του μαθήματος μπορείτε να φτιάξετε σταυρόλεξο και να το κοινοποιήσετε σε όλες τις ομάδες (αξιοποιήστε τα εργαλεία της e-me).

4ε) Σπαζοκεφαλιές Μπορείτε να θυμηθείτε όλους τους μαέστρους που γνωρίσατε σε αυτό το μάθημα; Φτιάξτε κουίζ και να το κοινοποιήσετε σε όλες τις ομάδες (αξιοποιήστε τα εργαλεία της e-me).

4στ) Φινάλε! “Ποιος θα είναι ο μαέστρος;” Οργανώστε μια μικρή συναυλία. Με ποια κριτήρια θα επιλέξετε το μαέστρο σας; Μετά τη συναυλία συζητήστε την εμπειρία σας. Καλή επιτυχία!

Συνοπτικό περίγραμμα διδακτικής διαδικασίας

a/a	Τίτλος δραστηριότητας	Φύλλο εργασίας ανά δραστηριότητα	Διάρκεια	Διδακτική τεχνική	Διδακτικό/εποπτικό υλικό
1	Προβληματοποίηση “Τι δείχνουν τα χέρια;”	1α, 1β, 1γ	10’	Καταιγισμός ιδεών, Ανοιχτές Ερωτήσεις Συζήτηση /Παιχνίδι ρόλων	φύλλο εργασίας, φωτογραφίες, μουσικά αποσπάσματα, video, H/Y , Προτζεκτορας, ηχεία, διαδίκτυο
2	Επαφή με Λεδομένα, Επεξεργασία “Όλοι διαφορετικοί ... όλοι μαέστροι”	2α, 2β, 2γ,	2 ώρες	παρατήρηση, σύγκριση, καταγραφή, συζήτηση, σχολιασμός Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης	φύλλο εργασίας, video,
3	Εφαρμογή Εξάσκηση “Έλα στη θέση μου”	3α, 3β, 3γ, 3δ, 3ε.	3 ώρες	Παιχνίδι ρόλων, Δραματοποίηση Παρατήρηση της ομάδας, Ετεροαξιολόγηση με διαβαθμισμένα κριτήρια	φύλλο εργασίας, video,
4	Ανακεφαλαίωση “Η ζωή θέλει μαεστρία...”	4α, 4β, 4γ, 4δ, 4ε, 4.στ	2 ώρες	Ανακεφαλαίωση/ Ομάδες εργασίας/ Μελέτη πηγών/ Παρουσίαση/ Κριτικός στοχασμός Εννοιολογικός χάρτης/ Σπαζοκεφαλές/ Σταυρόλεξο/ Οργάνωση συναυλίας	φύλλο εργασίας, φωτογραφίες, video εργαλεία e-me https://cmap.ihmc.us

ΜΕΡΟΣ 3. ΠΗΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Αποθετήριο βιβλίων: “Φωτόδεντρο”

[Photodentro-opr: Αρχική](#)

[21. Μεγάλες ορχήστρες σε ήχους... κλασικούς](#)

[10. Πρόβα Συμφωνικής Ορχήστρας](#)

Ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια: [Βικιπαίδεια](#)

Μηχανές αναζήτησης: google.com, youtube.com,

Πρόγραμμα: <https://cmap.ihmc.us>

Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα e-me: <https://auth.e-me.edu.gr/?eme=https://e-me.edu.gr/&cause=no-token&eat=ce2e2d90fe074d8b1b9dd815e59d09ee>

Διαδικτυακές πηγές σεναρίου:

[Καρίνα Κανελλάκης - Η πρώτη γυναίκα μάεστρος που “κέρδισε” την Ευρώπη](#)

Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <https://www.ellines.com/erga-ellinon/46897-h-proti-gunaika-maestros-pou-kerdise-tin-europi/>

[Η πολυτάλαντη μάεστρος Ζωή Ζενιώδη σε δύο project](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <https://www.musicpaper.gr/interviews/item/5818-i-polytalanti-maestros-zoi-zeniodi-se-dyo-project>

[What Conductors Are Really Doing | WIRED](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.youtube.com/watch?v=diwV2HGKerE&ab_channel=WIRED

[What a conductor actually does on stage](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.youtube.com/watch?v=z_yIn8V3UcU&ab_channel=Vox

[How to Conduct an Orchestra](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.youtube.com/watch?v=Vl3O4Ju6zx8&ab_channel=GreatBigStory

[In rehearsal: Simon Rattle conducts 6 Berlin school orchestras](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.youtube.com/watch?v=dP4kXJ92Qh4&ab_channel=BerlinerPhilharmoniker

[Britten's Guide to the Orchestra by Christos Papageorgiou](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <https://www.youtube.com/watch?v=PKItqCL0QyU>

[EL SISTEMA - ΣΩΖΟΝΤΑΣ ΖΩΕΣ](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <http://sozontaszoes.smallplanet.gr/>

“Whiplash (2014)” [Χωρίς Μέτρο - Βικιπαίδεια](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%AF%CF%82_%CE%9C%CE%AD%CF%84%CF%81%CE%BF

[Χοσέ Αντόνιο Αμπρέου: Η μουσική επανάσταση του El Sistema](#) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.ted.com/talks/jose_antonio_abreu_the_el_sistema_music_revolution?language=el

ΟΜΜΑ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ: ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, 2018 Λ. ΚΑΒΑΚΟΣ, Συνέντευξη Μέρος 2 Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.youtube.com/watch?v=1DgVrL1DSMY&list=RD1DgVrL1DSMY&start_radio=1&t=175&ab_channel=ChristosPapageorgiou

Δημήτρης Μητρόπουλος (1896-1960):

- [apo5 dieythintis orxistras](https://www.dimitritropoulos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=49&catid=15&Itemid=51&lang=el) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.dimitritropoulos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=49&catid=15&Itemid=51&lang=el
- [Μοναδικός! Γιατί;](https://www.dimitritropoulos.gr/biographical/unique-why.html) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <https://www.dimitritropoulos.gr/biographical/unique-why.html>
- [Τι, που, πότε](https://www.dimitritropoulos.gr/biographical/why-where-when.html) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <https://www.dimitritropoulos.gr/biographical/why-where-when.html>

[Dimitri Mitropoulos conducts New York Philharmonic in rehearsal and concert.flv](https://www.youtube.com/watch?v=sUq_RKXkd3s&ab_channel=NatasaBozini) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=sUq_RKXkd3s&ab_channel=NatasaBozini

[The dancing \(and singing\) conductor #2](https://www.youtube.com/watch?v=UnJDbDOLBJc&ab_channel=MichaelWeber) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=UnJDbDOLBJc&ab_channel=MichaelWeber

[Candide - What the orchestra sees or „The dancing conductor"](https://www.youtube.com/watch?v=SJU0IC3iHaY&ab_channel=MichaelWeber) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=SJU0IC3iHaY&ab_channel=MichaelWeber

[Haydn Symphony No 88 4th Leonard Bernstein](https://www.youtube.com/watch?v=56qZblncQrs&ab_channel=SOFALAND.cz), Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=56qZblncQrs&ab_channel=SOFALAND.cz

[Αναστάσεως ημέρα-Οι Μαϊστορες της Ψαλτικής Τέχνης](https://www.youtube.com/watch?v=tOLiJgigu64&ab_channel=geosmanis) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=tOLiJgigu64&ab_channel=geosmanis

[Mahler enthusiasm](https://www.youtube.com/watch?v=OoZdwam7wgg&ab_channel=ManelliVangeli) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=OoZdwam7wgg&ab_channel=ManelliVangeli

[Σταύρος Ξαρχάκος - Συναυλία καλοκαίρι 1967 - Κόκοτας](https://www.youtube.com/watch?v=v4bBu54mCaI&ab_channel=tzilivak), Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=v4bBu54mCaI&ab_channel=tzilivak

[Ο ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΑΚΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΕΙ ΜΠΡΑΜΣ](https://www.youtube.com/watch?v=o_SZcKJerX0&ab_channel=%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%93%CE%99%CE%A9%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%91%CE%9D%CE%94%CE%A1%CE%99%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%9F%CE%A3), Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα

https://www.youtube.com/watch?v=o_SZcKJerX0&ab_channel=%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%93%CE%99%CE%A9%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%91%CE%9D%CE%94%CE%A1%CE%99%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%9F%CE%A3

https://www.youtube.com/watch?v=o_SZcKJerX0&ab_channel=%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%93%CE%99%CE%A9%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%91%CE%9D%CE%94%CE%A1%CE%99%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%9F%CE%A3

‡ [TO ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ - 1977](https://www.youtube.com/watch?v=TrXeUIeShYk&ab_channel=m29) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα https://www.youtube.com/watch?v=TrXeUIeShYk&ab_channel=m29

[Ο Διονύσης Γραμμένος είναι μόλις 32 χρονών και έχει διευθύνει σπουδαίες ορχήστρες σε όλο τον κόσμο](https://www.bovary.gr/faces/oramatistes/dionysis-grammenos-synenteyxi) Ανακτημένο στις 09/04/2020 από την ιστοσελίδα <https://www.bovary.gr/faces/oramatistes/dionysis-grammenos-synenteyxi>

Η Έλενα Ανδρέου είναι Μουσικόλογος και Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Μουσικής Αττικής. Υποψήφια δίδακτορας στον τομέα της Ψυχολογίας της Επικοινωνίας με μεταπτυχιακές σπουδές στη Μουσική, Κουλτούρα και Επικοινωνία και στη Διαχείριση και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Μονάδων. Διαθέτει Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας (ΑΣΠΑΙΤΕ) και Πιστοποιητικό Καθοδηγητικής Επάρκειας Εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης (ΕΚΔΔΑ). Πιστοποιημένη επιμορφώτρια εκπαιδευτικών του Β' επιπέδου ΤΠΕ. Ειδική Επιστήμονας-Εμπειρογνώμονας του ΙΕΠ στην εκπόνηση των Προγραμμάτων Σπουδών των Μουσικών Γυμνασίων και του Γενικού Λυκείου. Πρώην Σχολική Σύμβουλος Μουσικής Περιφέρειας Ηπείρου, με διδακτική εμπειρία σε σχολεία της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, καθώς και σε Πρότυπα-Πειραματικά Σχολεία.

Learning scenario: “Step in my shoes”

Helen Andreou

The learning scenario “Step in my shoes” aims to enable learners to play the multidimensional role of the conductor through which they can interact and communicate with their team, reflect on the authority exercised on the orchestra by the conductor, and incorporate these values and skills into their everyday life. Experiential learning strategies are employed and graded worksheets enriched with audiovisual material are included. The scenario can be adapted to the needs of distance learning

Helen Andreou is a musicologist, working as a senior education executive for music education in public education. She is a PhD candidate in the department of Communication and Media Studies researching on the topic of close interpersonal relationships, music preferences and practices. Helena holds a BA in Musicology and a MA in Music, Culture and Communication both from the University of Athens. In 2013 she obtained a Med in Modeling Design and Development of Educational Units from the University of the Aegean. She is a certified second level ICT teacher trainer and has extensive teaching experience in primary and secondary schools as well as model-experimental schools.